

[Bolvig]

Det er også en fordel, at nytænkning har langt bedre udviklingsmuligheder i de små virksomheder. Der er ikke så langt til afgørelsen. Vi kan da også se, at en lang række produkter, som sælges på en lang række verdensmarkeder, netop er fremstillet og tænkt i de små virksomheder. Endelig fremgår det klart af alle undersøgelser, at arbejdsklimaet, arbejdsforholdene, også er langt bedre i de mindre virksomheder. Det er karakteristisk, at vi her i de sidste års krisetider har kunnet se, at netop de små og de mellemstore virksomheder ikke kun har kunnet forøge produktionen, forøge eksporten, men også, hvilket er glædeligt, har kunnet forbedre beskæftigelsen.

Derfor må vi her i folketingsbetragtningen se det som et meget alvorligt faresignal, at der i de sidste to år er lukket flere virksomheder, end der er startet. Det er første gang, vi har iagttaget det siden anden verdenskrig. Hvorfor startes der da færre virksomheder? Det er klart, at den almindelige økonomiske afmatning og den almindelige pessimisme selvfølgelig er en af årsagerne, men en anden årsag er i høj grad, at vort samfund her i de senere år ændres. Vi bliver i stigende grad et lønmodtagersamfund, og derfor er der færre, som har en naturlig, indbygget trang til at starte egen virksomhed.

I disse tider er det over 40 pct. af en årgang unge, der tager en høj uddannelse. Vi ved fra alle iværksætterundersøgelser herhjemme og i andre lande i Vesteuropa, at det er helt karakteristisk, at der kun er meget, meget få mennesker med en højere uddannelse, som etablerer egen virksomhed. Derfor bliver den gruppe, hvorfra vi skal få alle de nye iværksættere, mindre og mindre. Det er også en af årsagerne til, at der startes færre virksomheder.

Endelig er der vel også grund til at pege på trygheden. Vi har heldigvis nået et samfund, hvor der kan gives ret høje lønninger til lønmodtagerne, og heldigvis har vi da også et socialt trykkesystem; men det har altså ét minus, nemlig at der er færre og færre mennesker, som er villige til at give afkald på den trykkes og kaste sig ud i det langt mere utrykkes og vovefulde og farefulde, nemlig at starte egen virksomhed.

Pengeinstitutterne her i Danmark ved, at hvis de skal stille midler til rådighed for en, som vil starte egen virksomhed, så skal han

gældsætte sig med sit hus og sit hjem og alt, hvad han ejer og har, og selv om der er flere, som måske har denne lyst og vil kaste sig ud i en vovefuld start, så ved vi, at familien stritter imod og ikke vil risikere huset og bilen, sommerhuset eller den årlige rejse til Mallorca eller Rhodos. Det er virkelig alvorligt for samfundet på kort sigt og især på længere sigt, hvis vi ikke opmuntrer disse helt nødvendige iværksættere til at igangsætte nye virksomheder. Selv den største og mest succesrige virksomhed, vi har i Danmark, er jo startet i det små engagement. Derfor må vi virkelig bemærke, at der i dag startes færre virksomheder, end der lukkes.

Det er også klart, at de fortvivlende startvilkår gør, at der er færre, der giver sig i kast med opgaven.

Hr. Fogh Rasmussen nævnte nogle af de foretagne iværksætterundersøgelser. Det radikale venstre har i bemærkningerne til vores beslutningsforslag henvist til en iværksætterundersøgelse fra Østjylland, hvor det sammestemmende fra samtlige iværksættere påvises, hvor store vanskeligheder man har haft i startfasen, i elendige lokaler med alt for dårlige og ikke tilstrækkeligt effektive maskiner. Der går en rød tråd gennem alle disse undersøgelser, som viser, at var man i stand til at give disse for samfundet så værdifulde mennesker med ildhu og gåpåmod bedre startvilkår, så ville vi se en lang række virksomheder blomstre op til gavn og glæde både for eksport, for produktion og for beskæftigelse.

Vi må altså hjælpe dem. Jeg vil gerne henviser til den rapport, der kom for 14 dage siden, og som er blevet til på baggrund af en beslutning i Nordisk Råd om at undersøge etableringsvilkårene i de forskellige skandinaviske lande. Sammenligner vi forholdene her i Danmark med forholdene i Sverige, Norge og Finland, kan vi se, at iværksætteren i Danmark har langt ringere vilkår end i de andre nordiske lande, at det tilbud, der gives fra samfundet, er klart dårligere i Danmark, end det er i de lande, vi normalt sammenligner os med.

Det er også karakteristisk – vi har nævnt det i bemærkningerne – hvis vi ser på de opfindelser og de licenser, der er til rådighed for danskere, at forholdet er det triste, at en lang række opfindelser, som er produktionsmodne, ikke bliver udnyttet og brugt, fordi der er for få, som giver sig i kast med iværk-